

Asiantuntijalausunto

Metsähallitus

Eduskunnan ympäristövaliokunta 31.1.2023

**Metsähallituksen asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle 31.1.2023
hallituksen esityksestä (HE 270/2022)**

Metsähallitus kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja antaa asiantuntijalausunnon koskien hallituksen esitystä vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja eräistä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamisesta.

Yleistä

Eduskunnassa käsiteltävänä oleva hallituksen esitys, joka koskee ennen vuotta 1996 perustettujen kansallispuistojen, luonnonpuistojen ja eräiden luonnonsuojelualueiden säästöjen muuttamista, nähdään Metsähallituksessa erittäin tärkeänä asiana. Esitys koskee kokonaisuudessaan 28 kansallispuistoa, kaikkia Suomen 19 luonnonpuistoa sekä 9 muuta valtion luonnonsuojelualueita.

Rauhoitussääntöjen tuominen lain tasolle ja tältä osin perustuslain vaatimuksia vastaavaksi on tärkeä muutos myös luonnonsuojelualueiden haltijaviranomaisen näkökulmasta. Nykytilanteessa eri luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännökset ovat poikenneet monilta osin merkittävästikin toisistaan, mikä on aiheuttanut erilaisia hankaluuksia niin Metsähallituksen rooliin alueen haltijaviranomaisena kuuluvassa sääntöjen tulkinnassa ja käytäntöön soveltamisessa kuin asiakasviestinnässäkin. Säästöjen yhtenäistämisen myötä edellä mainitut ongelmat pitkälti poistuvat, mikä on sekä alueiden haltijan että kävijöiden näkökulmasta merkittävä muutos.

Myös yleisten luonnonsuojelualueita koskevien sääntöjen (*uuden* luonnonsuojelulain 56–60 §) voimaan saattaminen hallituksen esityksen kohteena olevilla alueilla on merkittävä ja luonnonsuojelualueiden hallinnointia selkeyttävä muutos.

Metsähallituksen lausuntokierroksella esittämät huomiot on otettu hallituksen esityksessä pääosin huomioon tarkentamalla säännöksiä sekä selventämällä sääntöjen tulkintaa lain perusteluissa. Metsähallituksen näkemyksen mukaan luontoarvojen turvaamisen kannalta esityksen merkittävin säännös koskee Mallan

luonnonpuiston poronhoidon ja saamelaiskulttuurin turvaamista ja luontoarvojen turvaamisen tasapainoa.

Metsähallitus pitää tärkeänä sitä, että luonnonsuojelulain uudistuksen ja nyt eduskunnassa käsiteltävänä olevan ennen 1996 perustettujen luonnonsuojelualueiden säädösten päivityksen jälkeen myös vielä päivittämättä olevat perustettuja luonnonsuojelualueita koskevat vanhat säädökset (lait ja asetukset) saatettaisiin mahdollisimman pian vastaamaan uuden luonnonsuojelulain säännöksiä.

Metsähallitus pitää myös tärkeänä, että hallituksen esitykseen on kirjattu kuulemistilaisuuksissa esiin tulleita näkemyksiä uudistustarpeista liittyen yksittäisten suojelualueiden rajausten tarkistamiseen, mutta myös rauhoitussäännöksiin liittyen erityisesti hylkeenmetsästyksen sallimiseen Perämeren kansallispuistossa, suurpetojen metsästyksen sallimiseen poronhoitoalueella sekä hirvenajon sallimiseen Kevon luonnonpuistossa. Metsähallitus tunnistaa edellä mainittua sääntelyä koskevan laajemman keskustelun tarpeen ja kannustaa aloittamaan näitä koskevan erillisen lainvalmistelun pikaisesti.

Laki eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta

Lausuntopalautteen perusteella poronhoidon rajoittamista Mallan luonnonpuistossa koskevaa lainkohtaa (4 a §:n 2 mom.) muutettiin poistamalla maininta poroaidoista, lisäksi täydennettiin säännöstä rajoittamisen edellytyksistä sekä osallistamismenettelystä.

Kuten lain perusteluissa todetaan, poronhoidon rajoittaminen voisi nykyisessä tilanteessa olla välttämätöntä, kun huomioidaan muun muassa Lapin ELY-keskuksen kannanotot laidunnuksen vaikutuksista Mallan luonnonpuiston Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin. Metsähallituksen tuoreiden arviointien perusteella luontoarvojen tila on heikentynyt dramaattisesti viimeisten kymmenen vuoden aikana. Säännös edellyttää, että poronhoidon rajoittaminen tulee toteuttaa siten, että vaikutukset saamelaiskulttuurille ovat laajuudeltaan ja kestoaltaan mahdollisimman vähäisiä. Lisäksi säännöksen perusteluissa todetaan, että tulisi tarkastella erilaisia ratkaisuja porojen laidunnuspaineen vähentämiseen ja käyttää poroaitojen rakentamista viimeisenä keinona.

Metsähallitus on vuosien ajan selvittänyt ja pyrkinyt löytämään erilaisia menetelmiä porojen laidunnuksen vaikutusten vähentämiseksi Mallan luonnonpuistossa. Metsähallitus toteaa, että luonnonsuojelullisesti kaikkein arvokkaimpien alueiden aitaaminen on ainoa keino, jolla voidaan vähentää kesäaikaisen laidunnuksen vaikutuksia ja turvata Suomessa ainutlaatuisten luontotyyppien ominaispiirteiden säilyminen. Mallan luonnonpuiston pinta-ala on 31 neliökilometriä. Luonnonpuisto kattaa pienen osan kyseisellä alueella poronhoitoa harjoittavan poromiehen

laidunalueista. Metsähallitus katsoo, että osan puiston pinta-alasta aitaaminen (alle puolet) siten, että myös aitauksen sisäpuolella on hallittu laidunnus mahdollista, ei heikennä saamelaiskulttuurin harjoittamista merkittävästi. Tämä tarkoittaa sitä, että osa tai osa-alueita luonnonpuistosta voitaisiin aidata siten, että laidunnusta voitaisiin kuitenkin jatkaa säännellysti luontoarvot huomioiden myös aitauksen sisäpuolella.

Laki Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta

Lakiesityksen 1 a §:n 4. momentissa säädettäisiin: *"Sen estämättä, mitä luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, Saaristomeren kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville on oikeus Metsähallituksen luvalla metsästää metsästyslain mukaisesti."*

Metsähallitus toteaa, että lakiteksti esitettyssä muodossa asettaa suuria haasteita, koska ei ole olemassa listaa kylistä, jotka kuuluvat yhteistoiminta-alueeseen tai rajoittuvat siihen. Kyliin kuuluvia alueita ei pysty selvittämään muutoin kuin kiinteistötunnuksen avulla, ja se on silloinkin hankalaa. Lakimuutosta koskevista kuulemistilaisuuksissa on paikallisten metsästysyhdistysten taholta edelleen esitetty, että metsästysoikeutta Saaristomeren kansallispuistossa tulisi laajentaa siten, että myös paikallisiin metsästysyhdistyksiin jäsenenä kuuluvilla olisi oikeus metsästää siellä (vrt. laki Hossan kansallispuistosta 296/2017, 4 §, 4. mom). Metsähallitus tukee tätä paikallisten esitystä, joka mahdollistaisi paikallisiin metsästysyhdistyksiin kuuluvien osallistumisen metsästykseseen. Tämä koetaan tärkeäksi erityisesti paikallisten metsästysyhdistysten hirvieläinten seuruejahdin sekä haitallisten vieraspetojen pyynnin järjestelyjen kannalta.

Laki Nuuksion kansallispuiston annetun lain muuttamisesta

Uuden luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 10 kohdan mukainen hirven ja valkohäntäkauriin ajoa koskeva poikkeus ei koskisi Nuuksion kansallispuistoa sen korkeiden käyntimäärien vuoksi. Metsähallitus on 23.8.2022 antamassa lausunnossaan todennut, että hirven ja valkohäntäkauriin ajaminen ja metsästys kansallispuistossa, etenkin sen syrjäisillä reunaosilla, saattaa tulla ajankohtaiseksi kantojen hallinnan sekä liikennevahinkojen ehkäisemiseksi.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan hirven ja valkohäntäkauriin ajo tulisi sallia kansallispuistossa Metsähallituksen luvalla. Ajon ollessa luvanvaraista, se voitaisiin yhteensovittaa kansallispuiston suurten käyntimäärien, erilaisten käyttömuotojen ja kansallispuistossa järjestävien tapahtumien kanssa. Metsähallitus esittääkin, että Nuuksion kansallispuistossa sallittaisiin hirven ja valkohäntäkauriin ajo Metsähallituksen luvalla lisäämällä sitä koskeva säännös 2 a §:ään.

Tarvittaessa lisätietoja lausunnosta antaa aluejohtaja Jyrki Tolonen
jyrki.tolonen@metsa.fi tai 0400 388 609.

Juha S. Niemelä
pääjohtaja